

Hørings svar

Refugees Welcome to Oslo (RWTO) er en partipolitisk uavhengig, frivillig organisasjon, sprunget ut av den spontane folkebevegelsen som oppsto høsten 2015, for å ta i mot flyktninger som kom til Norge, ivareta verdighet, rettigheter og grunnleggende humanitære behov.

RWTO vil peke på at høringsnotatet omtaler de framlagte innstrammingene som om de er nødvendige på bakgrunn av antallet flyktninger som har ankommet Norge og den generelle flyktningssituasjonen i verden. Vi vil imidlertid understreke det åpenbare; det blir ikke færre flyktninger i verden av å stramme inn norsk lovverk. Konsekvensen er bare at flyktningsvei til trygghet blir vanskeligere. De enkelte innstrammingene har også i seg selv en rekke negative effekter på henholdsvis enkeltmenneskers rettssikkerhet, integreringsmuligheter for personer ankommet til Norge, og på ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter. Dette vil vi utdype nedenfor.

Det foreslås i notatet begrensninger i visumfriheten, slik at det blir ulovlig å reise inn i landet uten visum, selv om formålet med innreisen er å søke asyl. Adgangen til å søke asyl er forankret i menneskerettighetene. Med et internasjonalt asylsystem under press og med Norge som et land langt fra konfliktråder, slik at flyktninger uansett vil måtte passere andre land for å kunne komme til Norge, anser vi dette som et helt urimelig strengt tiltak å iverksette. Listen over årsaker til å nekte realitetsbehandling etter utlendingslovens § 32 første ledd omfatter så mange vilkår, at det vil i realiteten gjøre det umulig å søke asyl i Norge. Dette anser vi som problematisk og som en manglende ivaretagelse av Norges ansvar for å bidra til å løse verdens flyktningekatastrofer.

RWTO er kritisk til å innføre et todelt flyktningbegrep, der ulike grupper på flukt gis ulike rettigheter og muligheter i landet. Flyktninger som «bare» er gitt beskyttelse etter «det menneskerettslige returvernet» (høringsnotatet side 49-50) foreslås her å ikke lenger få flyktningstatus. Dette får konsekvenser blant annet for rettigheter til familiegjennforening, rett til reisebevis og trygderettigheter. Vi mener at dette innebærer å tilsidesette et etablert prinsipp der folk som trenger beskyttelse, ivaretas på en likeverdig måte. Det undergraver integrering og likeverd i det norske samfunnet.

RWTO er svært bekymret over måten enslige mindreårige asylsøkere omtales på i høringsnotatet og over de forslagene som fremmes om saksbehandling av deres saker. Vi vil peke på at det er misvisende å legge til grunn at enslige mindreårige primært opererer som ankerbarn. Som det er tydelig påpekt av UNICEF, bygger dette på en feilaktig bruk av underlagsinformasjon fra UNICEF.

Sett fra et humanitært perspektiv er det åpenbart at barn som flykter alene er de aller mest sårbare vi har blant oss. Det er for oss som frivillige flyktningehjelpere en selvfølge at Norge som land skal møte enslige mindreårige på en menneskerettslig og barnefaglig måte som ivaretar disse barna og ungdommene. Vi vil peke på at det er et paradoks ved notatet at det på den ene siden pekes på at det ville være best om barna ble hos sine familier i opprinnelseslandet – og på den annen side legges opp til ordninger som hindrer familiegjennforening. Det å kun gi en midlertidig oppholdstillatelse for alle enslige mindreårige, innebærer at alle disse får en ungdomstid bare på vent. Dette vil være entydig negativt for barnas og ungdommenes trygghet og integrering i Norge – i svært viktige år da det er deres utvikling, tilhørighet og utdanning som burde stå i fokus. Frykten for å bli kastet ut når en blir myndig, vil ved en slik ordning være svært tyngende for enslige mindreårige flyktninger.

RWTO er sterkt kritisk til kravet om fire års arbeid eller utdanning og et forhøyet underholdskrav for alle grupper flyktninger, for å kunne søke om familiegjenforening med nærmeste familie. RWTO er videre sterkt kritisk til forslaget om å avslå familiegjenforening for personer med midlertidig opphold i landet. Ivaretagelse av og nærhet til nærmeste familiemedlemmer er grunnleggende både fra en humanitær og en menneskerettslig synsvinkel. Med regjeringens forslag om økning av andel av flyktningene som skal gis kun midlertidig opphold, vil det være en stor gruppe som ikke vil ha mulighet til å for eksempel få sine egne barn til seg og ivareta deres oppvekst. Etter vårt syn vil dette vil utelukkende være negativt for integrering av de som kommer.

Et meget alvorlig aspekt ved de foreslåtte innstrammingene mht. familiegjenforening er at dette vil tvinge flyktninger til å i langt større grad ta med seg barn og andre svært sårbare familiemedlemmer på flukt over havet og andre farefulle fluktruter.

RWTO er kritiske til innstramming av regler for å kunne få innvilget permanent oppholdstillatelse. Vi risikerer å lage permanente underklasser med reduserte rettigheter ved å ikke ta høyde for at fluktbakgrunn, traumer og skader kan påvirke menneskers evne til å for eksempel skaffe seg utdanning og jobb. Med slike krav lager vi dårligere beskyttelsesordninger for de menneskene som har størst behov for hjelp og beskyttelse.

Vi vil også kritisere forslag som er alvorlige for den enkeltes rettssikkerhet. Dette gjelder både foreslåtte unntak fra forvaltningslovens bestemmelser om klagefrist, forslag om umiddelbar iverksettelse av enkelte vedtak og begrensninger i retten til fritt rettsråd. Flyktninger er i en sårbar situasjon. Konsekvensen av norsk saksbehandling får store konsekvenser for personens liv. Flyktningene er utlevert til et fremmed lovverk, et fremmed språk, ukjente prosedyrer og saksbehandlere. Grunnleggende rettssikkerhet forutsetter at det i systemet finnes noen som taler flyktningenes sak og bistår med å finne rett vei gjennom systemet. Spesielt alvorlig er det at regjeringen tar opp spørsmålet om å fjerne retten til fritt rettsråd for mindreårige. Det er uakseptabelt at mindreårige ikke skal kunne få en juridisk bistand i en så alvorlig sak. Departementet åpner i høringsnotatet for en senere fjerning av denne ordningen – og vi vil derfor advare mot å gå en slik vei.

8. februar, 2016

Refugees Welcome to Oslo, ved styret.